

Вікторія ЦИГАНЮК,
orcid.org/0000-0001-5680-1454
викладачка кафедри перекладу та філології
Університету Короля Данила
(Івано-Франківськ, Україна) viktoriia.tsyhaniuk@ukd.edu.ua

Аліна ДУШКЕВИЧ,
orcid.org/0000-0001-7838-9616
викладачка кафедри перекладу та філології
Університету Короля Данила
(Івано-Франківськ, Україна) alina.dushkevych@ukd.edu.ua

Божана ГУЛЯН,
orcid.org/0009-0004-0991-4121
викладачка кафедри перекладу та філології
Університету Короля Данила
(Івано-Франківськ, Україна) bozhana.hulian@ukd.edu.ua

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ ПОСЛІДОВНОГО ПЕРЕКЛАДУ СТУДЕНТАМ АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Статтю присвячено вивченню та аналізу методичних підходів до викладання послідовного перекладу студентам англійської філології. Основним завданням є визначення оптимальних стратегій, які сприяють ефективній підготовці студентів до високоякісного виконання послідовного перекладу в професійному середовищі. Робота розглядає сучасні тенденції викладання іноземних мов, враховуючи специфіку англійської філології, та досліджує вплив інноваційних підходів на розвиток мовленнєвих та перекладацьких навичок студентів. В результаті роботи визначаються ключові аспекти, які сприятимуть покращенню процесу викладання та забезпечать високий рівень підготовки майбутніх фахівців у галузі англійської філології. У роботі описано поняття послідовного перекладу, зокрема особливості цього виду усного перекладу; згадані його типи. Також зазначені техніки нотування у послідовному перекладі. Виявлено труднощі, які можуть виникати під час здійснення послідовного перекладу та досліджено кодекс етики послідовного перекладача. Названі особливості методики навчання студентів-філологів послідовного перекладу. Вказані шляхи формування навичок пам'яті у студентів. Досліджено функції та ефективність використання інформаційних технологій на заняттях під час навчання послідовного перекладу. Вивчено типологію вправ для навчання даного виду усного перекладу студентів-філологів та розроблено систему вправ для цього.

З'ясовано, що дієвими методами для навчання послідовного перекладу є метод дискусії, аудіовізуальний метод, метод експерименту, ділова рольова гра, навчання перекладу у певній галузі, аналіз повідомлення вихідної і цільової мов, оцінювання різних можливих варіантів перекладу. Також репродуктивні, пошукові, перцептивні та логічні методи. Кожний з них характеризується своїми особливостями та ефективністю.

Перспективу подальших досліджень бачаємо в пошуку ефективних шляхів впровадження інформаційних технологій у процес навчання послідовного перекладу.

Ключові слова: послідовний переклад, методи навчання, усний переклад, інформаційні технології, дидактика.

Victoria TSYHANIUK,
 orcid.org/0000-0001-5680-1454
 Lecturer at the Department of Philology and Translation
 King Danylo University
 (Ivano-Frankivsk, Ukraine) viktoriia.tsyhaniuk@ukd.edu.ua

Alina DUSHKEVYCH,
 orcid.org/0000-0001-7838-9616
 Lecturer at the Department of Philology and Translation
 King Danylo University
 (Ivano-Frankivsk, Ukraine) alina.dushkevych@ukd.edu.ua

Bozhana HULIAN,
 orcid.org/0009-0004-0991-4121
 Lecturer at the Department of Philology and Translation
 King Danylo University
 (Ivano-Frankivsk, Ukraine) bozhana.hulian.@ukd.edu.ua

METHODICAL APPROACHES TO TEACHING CONSECUTIVE TRANSLATION TO STUDENTS OF ENGLISH PHILOLOGY

This article is dedicated to the study and analysis of methodological approaches to teaching consecutive translation to students of English philology. The primary objective is to identify optimal strategies that contribute to the effective preparation of students for high-quality performance of consecutive translation in a professional environment. The paper examines contemporary trends in foreign language instruction, taking into account the specificity of English philology, and investigates the impact of innovative approaches on the development of students' speaking and translation skills. Key aspects that will enhance the teaching process and ensure a high level of preparation for future professionals in the field of English philology are identified as a result of the study. The concept of consecutive translation is described in the paper, including the peculiarities of this form of oral translation and its types. Notation techniques in consecutive translation are also mentioned. Difficulties that may arise during consecutive translation are identified, and the code of ethics for consecutive interpreters is explored. Special features of teaching consecutive translation to students of philology are outlined, along with methods for developing memory skills in students. The functions and effectiveness of using information technologies during consecutive translation instruction are investigated.

The typology of exercises for teaching this form of oral translation to philology students is examined, and a system of exercises is developed. Effective teaching methods for consecutive translation include the discussion method, audio-visual method, experimental method, business role-playing, translation training in specific domains, analysis of the message in the source and target languages, and evaluation of various possible translation options. Reproductive, exploratory, perceptual, and logical methods are also considered, each characterized by its unique features and effectiveness.

Further research prospects involve exploring effective ways to integrate information technologies into the process of teaching consecutive translation.

Key words: consecutive translation, teaching methods, oral translation, information technologies, didactics.

Постановка проблеми. Усний переклад, зокрема послідовний є затребуваним в сучасному світі через розвиток ділових та міжнародних відносин. Семінари, брифінги, конференції та інші заходи, разом співпрацюючи із іноземним доповідачем є неможливими без активної участі перекладача. Тому важливим є добре підготувати майбутніх перекладачів до цього, використовувати різні методики для розвитку їх навичок та вмій, необхідних для даного виду усного перекладу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Такі науковці як Авраменко М., Алексеєва І., Бондаренко О., Коротяєва І., Николаєва Т., Баранова С., Молчанова А., Gile D., Gillies A., Herbert J., Rozan J.-F. та інші вивчали дану тему, а саме

дидактичні особливості навчання студентів послідовного перекладу, техніки нотування у даному виді усного перекладу, етикет послідовного перекладача. Morell R. аналізував методи покращення навичок пам'яті в студентів, Янковець А. визначила ефективність використання інформаційних технологій для навчання перекладу, Черноватий Л. розробив систему та типологію вправ для навчання послідовного перекладу.

Мета статті – зробити теоретичне обґрунтування теми та методики навчання студентів-філологів послідовного перекладу.

Виклад основного матеріалу. Послідовний переклад є найстарішим методом мовного посередництва. Каліна С. стверджує, що під час такого

перекладу перекладач може інтерпретувати повне повідомлення доповідача після прослуховування або робити переклад по частинам, тривалість яких може бути від трьох до дванадцяти хвилин (Гончаренко, 2019: 2–3).

Даний вид перекладу виконується тоді, коли мовець зупиняє або повністю завершує свій виступ. Кожна частина промови, яка перекладається, зазвичай відрізняється довжиною. В одній формі послідовного перекладу (який часто називають «коротким послідовним») частини досить короткі (кілька речень), щоб перекладачі могли поклатися виключно на свою пам'ять аби зробити точну та повну версію іншою мовою. В іншій формі даного виду усного перекладу (який називають «тривалим послідовним») перекладачі часто використовують систему записів для допомоги своїй пам'яті, оскільки частини промови, що підлягають перекладу, як правило, занадто довгі (кілька хвилин і більше) для можливостей пам'яті перекладачів (Liu, 1994: 104). Під час довготривалого процесу перекладачі роблять нотатки тому, що потрібно запам'ятовувати багато тексту, від якого потребуються точна передача суті сказаного, грамотність і культура мови, лаконічність і вміння правильно висловлювати думки.

Як і для будь-якої іншої професії, для усного перекладача є важливим бути професіоналом у своїй справі, в іншому випадку замість виразного перекладу публіка чує недоречне мовлення, яке мало пов'язане зі змістом промови оратора. Сюди також належить використання слів-паразитів, зловживання вставними конструкціями і коментування виступу промовця

Для стилістичних рис послідовного перекладу характерними є високий рівень формальності (велика кількість мовних кліше, стійких зворотів), наявність емоцій (лексика для надання оцінки, порівняння) та змістовність (велика міра смислової насиченості), що притаманно офіційному стилю і публічним виступам.

Говорячи про застосування послідовного перекладу, можна сказати, що він є доцільним під час: двосторонніх зустрічей; переговорів; інтерв'ю; трапези; вітальних виступів; презентацій; публічних заходів (брифінги, конференції, семінари, конгреси, прес конференції тощо); зборів; ділових зустрічей; телефонних переговорів; екскурсій [5].

Послідовний переклад залучає практично всі види мовленнєвої діяльності: продуктивні, до яких належать говоріння і письмо та рецептивні види – слухання і читання. Основною перевагою такого перекладу є те, що тут немає потреби в технічному обладнанні. Щодо структури послідов-

ного перекладу, то вона є досить чіткою. Послідовний переклад поділяють на такі види:

- абзацно-фразовий;
- із записом;
- без запису;
- двосторонній.

Абзацно-фразовий переклад

У цьому типі послідовного перекладу промова здійснюється фрагментарно, інакше кажучи оратор веде розмову з паузами, після чого перекладач відразу перекладає певний фрагмент. Таким чином перекладач зобов'язаний швидко реагувати на зміст сказаного та його переклад.

Послідовний переклад із записом

Послідовний переклад із записом найчастіше застосовують під час офіційних зустрічей та заходів, ділових переговорів, конференцій, виступів, прямих ефірів. Перекладач нотує певну частину виступу, яку важко запам'ятати і фіксує її мовою оригіналу або вихідною мовою. Після цього необхідно правильно виділити основну ідею та узагальнити її перед публікою.

Послідовний переклад без запису

Такий тип перекладу є нетривалим, так як інформація сприймається досить швидко і не потребує занотовування і його зазвичай використовують під час телефонних бесід, інтерв'ю, коротких розмов (Ніколаєва, 2002: 201).

Двосторонній переклад

Під час двостороннього перекладу перекладачі акомпанують одного чи кількох людей або навіть невеликі групи, які розмовляють різними мовами для кращого взаєморозуміння. Цей тип перекладу є двостороннім процесом і він не має потреби в нотуванні, але значущу роль відіграє досконале знання обох мов. Перекладач також повинен забезпечити спонтанне спілкування, пристосоване до ситуації, з використанням найбільш доречного вокабуляру та гарантувати сприйняття повідомлення сторонами. Не менш важливою під час перекладу є невербальна мова, адже жести допомагають зрозуміти ту чи іншу культуру краще, тому перекладачеві слід звертати увагу на це для більш точного тлумачення [11].

Беручи до уваги специфічні характеристики послідовного перекладу, слід згадати про дидактичні особливості його викладання у вищих навчальних закладах. Саме вони передбачають прийняття методичного вирішення питань дослідження, відбору та дидактичну організацію автентичного білінгвального дискурсу, що включають мовні/текстові матеріали на медійних, електронних, паперових носіях відповідно до конкретної теми та проблематики і складаються з лінгвістичних та екстралінгвістичних компонентів.

Варто зауважити, що у процесі навчання відтворюються всі знання. Необхідна сила засвоєння забезпечується багаторазовим збагаченням своїх знань. Репродуктивна діяльність обов'язково повинна поєднуватися з творчою діяльністю. Відтак, ділові відносини завжди вимагають творчого підходу до їх реалізації. Розглянемо кожен метод навчання послідовного перекладу більш детально.

Ділова гра – це форма реконструкції об'єктивного та соціального змісту майбутньої професійної діяльності фахівця, що моделює системи відносин, які нерозривно пов'язані із характеристиками цієї діяльності, моделюванням професійних проблем, реальними суперечками та труднощами, що виникають у типових професійних проблемних ситуаціях.

Перцептивні методи – це методи організації та реалізації чуттєвого сприйняття навчального матеріалу. Відеоурок – один із методів сприйняття. На таких заняттях формуються навички інтерпретації, тобто послідовного перекладу. Після перегляду невеликої частини тексту, учні перекладають його. Помилки негайно вказуються та обговорюються, а послідовний переклад виправляється викладачем або рештою студентів. Таким чином, кожен студент може спробувати себе у ролі перекладача.

Крім того, хочемо звернути увагу на розподіл засобів навчання на групи за такими критеріями:

- за значущістю – основні та допоміжні;
- за призначенням – для викладача та студента;
- за використанням технічної апаратури – технічні та нетехнічні (зокрема, комп'ютерні програми) (Черноватий, 2013: 304).

Слід зазначити, що відеокліпи або уривки з них слід вибирати на професійну тематику. Під час перегляду відеокліпів проводиться активний комплексний тренінг, а саме: тренування пам'яті, тренування перекладу з рідної мови на іноземну або ж навпаки, темп навчання та словникова робота. З іншого боку, метод відеоуроку включає навчальну та виховну функції, що є належними для високої ефективності впливу візуальних зображень (Черноватий, 2013: 304). Інформація, представлена в зоровій формі є найбільш доступною для сприйняття. Це насамперед пов'язано із тим, що у такий спосіб вона засвоюється більш легко та швидко.

До логічних методів відносять мовні вправи для покращення навичок, що стосуються послідовного перекладу та забезпечують їх успішне формування. Іншим методом, який слід віднести до групи логічних методів, є «тематичне дослідження» або аналіз конкретної ситуації. Метод аналізу конкретної ситуації повинен поєднува-

тися з репродуктивним методом, тобто шляхом методу рольової гри, після якого відбувається обговорення виконаної роботи студентів, аналізуються помилки, робляться відповідні висновки або за допомогою перцептивного методу, коли після перегляду відеоматеріалу, відбувається дискусія аналізу конкретної ситуації. У такий спосіб студенти вчать на власних та чужих помилках.

Хоча послідовний переклад поєднує в собі максимум принципів важливих для перекладача; список не є вичерпним і може бути легко доповнений, студенти, які успішно справляються з перекладом, як правило, не мають проблем із жодним із видів перекладу (Черноватий, 2013: 304).

Оскільки послідовний переклад як один із усних видів перекладу базується на інтенсивній роботі пам'яті, для того, щоб сформувати навички пам'яті у студентів існує певний ряд вправ.

Доволі ефективним способом тренування та формування пам'яті у студентів є перегляд відеоматеріалів. Під час їх перегляду студенту необхідно занотувати якомога більше інформації. Варто додати те, що ці записи мають характеризуватися точністю, чіткістю та лаконічністю (Baddeley, Thomson, Buchanan, 2016: 188–189). Вибір символів під час нотування потрібно обрати студенту самостійно, оскільки для нього вони повинні бути зрозумілими з першого погляду.

Іншим, ефективним методом тренування пам'яті у студентів є повторення тексту без його перекладу. Ця вправа полягає у тому, щоб один студент читав текст, а інший повторював його із максимальним відставанням на пів речення. Такий прийом є досить дієвим при вивченні тематичної лексики. Відтак, виконуючи цю вправу можна її ускладнювати, таким чином роблячи відставання спочатку на одне, а потім і більше слів. У такий спосіб можна вивчати назви міжнародних організацій, органів влади, міністерств тощо. Крім цього, можна здійснювати запис ряду слів на диктофон, а наступного дня при відтворенні запису потрібно повторити або перекласти слова із запізненням на кілька слів (Baddeley, Thomson, Buchanan, 2016: 188–189). Таку вправу можна урізноманітнити таким чином, щоб записати слова спочатку рідною мовою, а потім іноземною. Вона є особливо дієвою саме тому, що перекладачеві необхідно постійно переключатися із однієї мови на іншу. Однак тут варто також додати те, що при виконанні такого завдання необхідно починати тренування з найлегшого. У такий спосіб студенти можуть мати унікальну можливість тренування свого темпу мовлення, особливо це стосується іноземної мови.

Ще однією вправою на тренування пам'яті у студентів є тренування певної теми. Вона полягає у тому, щоб студент обрав картку зі словом або придумав самостійно довільне слово та далі наступні 5-6 хвилин вів спонтанний діалог, що стосується обраної теми. Така вправа допомагає студенту контролювати його вираз обличчя, жестикуляцію, модуляцію голосу, адже це все привертає неабияку увагу слухача. У такий спосіб студенти також можуть вчитися опановувати свій страх. Дану вправу можна ускладнювати, додаючи ще додаткові слова, які потрібно ввести в імпровізований діалог.

Відмінних результатів можна досягнути за допомогою звичайного читання. У такий спосіб викладачу необхідно прочитати невеликий відрізок інформації із преси рідною мовою, а студенту – перекласти його іноземною мовою. Вправу можна виконувати і навпаки: викладач читає коротку інформацію іноземною мовою, а студент здійснює її переклад рідною. Однак, уся суть цієї вправи полягає у тому, щоб студенти тренували не лише пам'ять, але й увагу. Під час такого завдання можна також використовувати художні фільми, перекладаючи репліки його персонажів (Jung).

Стосовно типології вправ для навчання студентів послідовного перекладу, вони є рецептивними, рецептивно-репродуктивними, рецептивно-продуктивними, продуктивними, мовними, комунікативними. Також візуальними, аудитивними, одно- або двомовними. З точки зору цільової орієнтації, можна виділити дидактичні вправи, які формують розширення кругозору і пізнавальної діяльності, також педагогічні, завдяки яким група може разом співпрацювати, розвиваючи покращують навички пам'яті, уваги, мислення та соціальні, які пов'язані із ознайомленням з нормами та цінностями культур.

Місце вправ на занятті та час, відведений на певну вправу, залежить від ряду факторів: підготовки студентів, вивчення матеріалу конкретних тем, відповідних умов заняття тощо. Вправи можуть бути граматичними, лексичними, фонетичними або ж орфографічними. Усі вони сприяють формуванню мовленнєвих навичок.

Навчання студентів граматичним структурам, що вимагає їх повторення, певною мірою здатне втомлювати студентів своєю одноманітністю, і витрачені зусилля часто не приносять швидкості задоволення та бажаних результатів. Використання різноманітної методики вправ для навчання студентів послідовного перекладу допоможе зробити будь-яке заняття більш цікавим та захоплюючим (Бігич, Бориско, Борецька, 2013: 56).

З іншого боку, під час різноманітних вправ здійснюється контроль якості інтерпретаційної діяльності, що полягає у прослуховуванні перекладів учнів під час читання або ж безпосередньо у процесі перекладу. Крім того, студенти записують свої переклади у записники. Матеріали використовуються для перевірки, аналізу, порівняння та оброблення результатів експериментальної підготовки.

Відповідно до особливостей послідовного перекладу, перш за все необхідно визначити етапи засвоєння навчання даного виду усного перекладу та групи вправ для досягнення певних цілей на різних етапах.

Покращеному навчання студентів перекладу повинен передувати вступний теоретичний урок, метою якого є ознайомлення студентів з короткою інформацією про особливості послідовного перекладу та його компоненти, психофізіологічні навички (стресові ситуації, гучність і чіткість мови, хороша пам'ять, чітке сприйняття слуху) (Черноватий, 2017: 151–156). На даному етапі відбувається демонстрація основних способів досягнення головної мети навчання студентів послідовного перекладу – його впровадження на просунутому рівні, тобто вправи для його навчання та методи оцінювання виконання студентами відповідних вправ.

Слід зазначити, що при всій різноманітності та результативності вправ для навчання студентів послідовного перекладу необхідно дотримуватися почуття міри, адже їх надмірність може доволі швидко втомити студентів, і у такий спосіб вправи втрачають свіжість емоційного впливу (Плахотник, 2012: 4). Успіх використання відповідних вправ прямо залежить від атмосфери необхідного словесного спілкування, яке викладач створює у колективі студентів. Важливо, щоб студенти звикали до такого спілкування і ставали учасниками цього процесу разом із наставником (Черноватий, 2017: 151–156).

Відтак, можна зробити висновки про те, що впевненість і легкість спілкування між викладачем та студентами, що виникає через загальну атмосферу у процесі виконання вправ, змушує учнів вести серйозні бесіди, обговорювати будь-які реальні ситуації. Досвід переконує, що використання різних методик та вправ сприяє розвитку пізнавальної активності студентів у процесі навчання послідовного перекладу.

Висновки. У науковій статті досліджено дидактичні особливості методики викладання послідовного перекладу в вищих навчальних закладах, дієвість інноваційних технологій на заняттях з послідовного перекладу, визначили

систему та типологію вправ для навчання студентів послідовного перекладу.

Важливо розвивати мнемічні можливості, так як при здійсненні послідовного перекладу, перекладач покладатиметься саме на свою пам'ять і дуже часто повинен запам'ятовувати дати, власні назви, імена тощо.

Виявлено, що ефективним способом навчання студентів даного виду усного перекладу є використання на заняттях інформаційних технологій.

Вони здатні мотивувати учнів, робити навчання цікавішим. Для цього можна застосовувати різноманітні сайти, платформи, додатки. Одними з яких є Google Meet, BBC Learning English, TED Talks, Lyrics Training, інтерактивні дошки Padlet і Jamboard. Вони дають можливість відправляти коментарі, різного роду фідбеки, ділитися посиланнями на аудіо- та відеозаписи, розміщувати тексти для перекладу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін. Методика навчання іноземних мов та культур: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів (за загал. ред. С.Ю.Ніколаєвої). К.: Ленвіт, 2013. 56 с.
2. Гончаренко Л.О. Види усного перекладу в теорії та практиці. Журнал "Молодий вчений", 2019. 2-3 с.
3. Ніколаєва С.Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: підручник вид. 2-е, випр. і переробл. Кол. авторів під керівництвом С.Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2002. 201 с.
4. Плахотник В.М. Чи можуть вправи бути комунікативними? Іноземні мови, 2012. 4 с.
5. Послідовний переклад. URL: <https://ua.translink-group.com/consecutive-interpreting> (дата звернення: 10.12.2023)
6. Усний послідовний переклад. Основні види послідовного перекладу. URL: <https://everest-center.com/usnyj-poslidovnyj-pereklad/> (дата звернення: 18.11.2023)
7. Черноватий Л.М. Методика викладання перекладу як спеціальності: підручник (для студ. вищ. заклад. освіти за спеціальністю "Переклад"). Вінниця: Нова Книга, 2013. 29-31, 291-295, 304 с.
8. Черноватий Л.М. Типологія вправ для формування навичок усного перекладу. Актуальні проблеми художнього і галузевого перекладу. Горлівка, 2017. 151-156 с.
9. Baddeley A., Thomson N, Buchanan M. Word Length and the Structure of Short-Term Memory. Journal of Verbal Learning and Verbal Behavior, 2016. 188-189 pp.
10. Jung Yoon Choi. Metacognitive Evaluation Method in Consecutive Interpretation for Novice Learners. Translators; Journal, 2015. 28 p.
11. Liaison Interpreting. URL: altalingua.es/liaison-interpreting/ (дата звернення: 15.12.2023)
12. Minhua Liu. Transition from Preparatory Exercises to Consecutive Interpretation. Principles and Techniques. Fu Jen Studies, 1994. 104 p.

REFERENCES

1. Bihych O. B., Borysko N. F., Boretska H. E. et al. (2013) *Metodyka navchannia inozemnykh mov ta kultur: pidruchnyk dlia stud. klasychnykh, pedahohichnykh i linhvistychnykh universytetiv* (za zahal. red. S.Iu.Nikolaievoi). [Methods of teaching foreign languages and cultures: a textbook for students. classical, pedagogical and linguistic universities (under the general editorship of S. Yu. Nikolayeva)] K.: Lenvit, 56. [in Ukrainian].
2. Honcharenko L.O. (2019) *Vydy usnoho perekladu v teorii ta praktysi*. [Types of oral translation in theory and practice]. Zhurnal "Molodyi vchenyi". Magazine «Young Scientist», 2-3. [in Ukrainian].
3. Nikolaieva S.Iu. (2002) *Metodyka vykladannia inozemnykh mov u serednikh navchalnykh zakladakh*. [Methods of teaching foreign languages in secondary schools] : pidruchnyk vyd. 2-e, vypr. i pererobl. Kol. avtoriv pid kerivnytstvom S.Iu. Nikolaievoi: textbook ed. 2nd, ex. and processing Qty. authors under the leadership of S.Yu. Nikolayeva. – K.: Lenvit, 201. [in Ukrainian].
4. Plakhotnyk V.M. (2012) *Chy mozhut vpravy buty komunikatyvnymi? Inozemni movy*, [Can exercises be communicative? Foreign languages], 4. [in Ukrainian].
5. Poslidovnyi pereklad. [Consecutive translation] URL: <https://ua.translink-group.com/consecutive-interpreting> (data zvernennia: 10.12.2023). [in Ukrainian].
6. Usnyi poslidovnyi pereklad. Osnovni vydy poslidovnoho perekladu. [Consecutive oral interpretation. The main types of Consecutive translation.] URL: <https://everest-center.com/usnyj-poslidovnyj-pereklad/> (data zvernennia: 18.11.2023) [in Ukrainian].
7. Chernovaty L.M. (2013) *Metodyka vykladannia perekladu yak spetsialnosti: pidruchnyk (dlia stud. vyshch. zaklad. osvity za spetsialnistiu "Pereklad")*. [Methods of teaching translation as a specialty: a textbook (for students of higher education institutions specializing in «Translation».)] Vinnytsia: Nova Knyha, 29-31, 291-295, 304. [in Ukrainian].
8. Chernovaty L.M. (2017) *Typolohiia vprav dlia formuvannia navychok usnoho perekladu. Aktualni problemy khudozhnoho i haluzevoho perekladu*. [Typology of exercises for the formation of oral translation skills. Actual problems of artistic and industry translation] Horlivka, 151-156. [in Ukrainian].
9. Baddeley A., Thomson N, Buchanan M. (2016) *Word Length and the Structure of Short-Term Memory*. Journal of Verbal Learning and Verbal Behavior, 188-189 pp.
10. Jung Yoon Choi. (2015) *Metacognitive Evaluation Method in Consecutive Interpretation for Novice Learners*. Translators; Journal, 28 p.
11. Liaison Interpreting. URL: altalingua.es/liaison-interpreting/ (дата звернення: 15.12.2023)
12. Minhua Liu. (1994) *Transition from Preparatory Exercises to Consecutive Interpretation. Principles and Techniques*. Fu Jen Studies, 104 p.